

Posamezna številka stane 75 para

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inzerate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

140. številka.

Maribor, dne 7. decembra 1928.

Letnik XV.

Pomen ljudske izobrazbe za prospeh naroda.

(Govor poslanca dr. Hohnjeca na občnem zboru Slov. kršč. socialne zveze v Mariboru dne 6. decembra.)

Ciceron, največji rimski govornik, je v svojih «Tuskulanskih razgovorih» zapisal tele besede: «Kakor njiva, najsi je še tako rodovitna, brez obdelovanja ne more biti plodonosna, tako tudi ne duh brez poduka in izobrazbe.»

Plod in sad je zaželjeni cilj, predpogoj za to pa je obdelava in oskrba. Nezorana, neobdelana njiva je škoda in sramota za poljedelca. Nekultiviran duh ni ne v korist ne v čast poedincu, pa tudi celemu narodu ne.

Čast in veličina slovenskega naroda ni v njegovem broju in velikosti njegove zemlje. Po broju in teritoriju spadamo med male narode. Naša slava in hvala je v lepoti naše zemlje ter v inteligentnosti in izobraženosti našega ljudstva. V prvi polovici preteklega mesca se je Radič, vodja hrvatskega naroda, v Londonu razgovarjal z nekim uplivnim angleškim državnikom. Ko je govor prišel do Slovencev, je angleški državnik vzkliknil: «Divna Slovenija! Inteligentni slovenski narod!»

Inteligentnost, izobraženost, kultura: to so tisti činitelji, ki so ponesli sloves našega naroda daleč preko mej naše države. Z militarizmom se nismo nikdar in se tudi ne bomo ponašali. Narodnostni imperializem nam je tuj. Za kapitalistično nadvlado nam nedostaje sredstev in volje. Naš zaklad je naša ljudska izobrazba. Naša velika narodna naloga je, da množimo ta zaklad ter da ga razdeljujemo med člane naše narodne skupine. Zaklad narodne kulture in izobrazbe ima to posebno svojstvo, ki ga nimajo drugi zakladi, da se z delitvijo ne zmanjša, marveč da raste. Čim več ljudi je deležnih narodne kulture, omike in izobrazbe, tem večji je ta zaklad.

V čem pa je prava omika in istinita izobrazba? Na lanskem občnem zboru smo na to važno vprašanje odgovorili podrobno, precizno in natančno. Danes hočemo samo ponoviti bistvo odgovora: Izobrazba in omika ni v množstvu tega, kar kdo zna, marveč v moči in sposobnosti za rešitev nalog, ki jih stavi življenje.

Življenje stavi poedinemu človeku in vsemu narodu velike naloge. Simon Gregorčič pravi v znani svoji pesmi «Življenje ni praznik»:

«Ni praznik, predragi mi, naše življenje,
življenje naj bode ti delaven dan!»

Čas življenja uporabiti kakor delavni dan, upotrebiti vse sile duha, volje in telesa na poti do cilja, to je naloga, ki jo življenje stavi poedincu in celemu narodu.

Ali je naš narod sposoben ter ima dovolj moči za rešitev te naloge? Kaj je narodu potrebno, da ima v svojem delu in boju uspeh? Na to vprašanje hočemo odgovoriti z besedami, ki jih je v letošnjem poletju izgovoril angleški ministrski predsednik Baldwin: «Vsakemu narodu je potrebno za njegov uspeh, prvo: da brani in hrani vero svojih očetov, drugo: da ima čvrsto zaupanje v svojo bodočnost, tretje: da nad vse ljubi delo.»

Vero postavlja Baldwin na prvo mesto. Ako to storimo mi, se nam očita, da vero izrabljamo v politične svrhe, ter se nas izgrdi in opusje kot klerikalce. Zato smo navedli mišljenje gospoda Baldvina. Sodimo, da bo gospodu Baldvinu ravno tako vseeno kakor nam, ako ga naša napredna in svobodomiselnost gospoda radi tega počasti s pridevkom klerikalizma.

Brez vere ni prave morale, brez morale ni kulturnega in socialnega napredka. Etično-religiozna kultura je duša kulturnega napredka. Vera je za obstoj, razvoj in napredek vsakega naroda največjega pomena. «Bog je narodu ravno tako potreben, kakor svoboda», je rekel grof Gabriel Merabeau, znani francoski državnik in govornik († 1791). Od vere v Boga in v tej veri temeljujoče morale je odvisen prospeh naroda in države, kakor je izjavil njegov oče Viktor Mirabeau: «Moralna ljudi je zadnji razlog za prospeh ali propad kakšne zemlje.»

Obnova držav in narodov je prvo in poglavitno stremiljenje, ki sedaj prevladuje po vseh državah Evrope. Brez verskega prenovljenja pa je izključena obnova v političnem, gospodarskem in socialnem oziru.

Poglavar italijanskih fašistov Mussolini, sedaj neomejeni gospodar Italije, je večkrat v javnosti povdarjal dejstvo, da je italijansko ljudstvo s svojo inteligenco vred med in po vojni doživelo verski preporod. V tej verski obnovi, katero hoče gojiti in krepiti, vidi Mussolini največje jamstvo za uspeh italijanskega naroda v delu in borbi za visoke cilje. «Znani nemški sociološki pisatelj Werner Sombart — po veri protestant — je v nekem predavanju na Dunaju dal izraz svojemu prepričanju, da more človeštvo rešiti propada samo povratek k normativnemu principu, v nasprotju z materialističnim principom, k vzgoji duha, v zvezi z visokim spoštovanjem verskih in moralnih idealov. «Odločilno ne bo», tako je izjavil, «slojevitost (razdelitev

družbe po socialnih slojih), marveč duh, ki živi v človeštvu. Novi duh! Moliti za prihod duha je molitev vsakega kristjana in mi v gotovem smislu ne moremo boljšega storiti, nego da molimo za versko razsvetljenje. Zakaj prihodnost ne bo mogla biti brez verskega razsvetljenja. Ako pride, pride kot milost neba. Mi pa moramo pot hoteti, ki tja vodi. Ni treba, da brez upa gledamo v bodočnost, zakaj v različnih skupinah so že znaki novega duha. Zlasti na našo mladino moramo postaviti mnogotero upanje.»

Na našo mladino stavimo tudi mi vse svoje upanje. Zato pa ne moremo dovoliti in tudi nikdar ne bomo dovolili, da bi se vzgoje naše mladine polastili ljudje, ki za to nimajo ne smisla, ne sposobnosti.

V zbirki budističnih pravljic se tudi nahaja pravljica z naslovom «Opice kot stražarji parka». V indijskem mestu Benares, tako pripoveduje pravljica, je bila nekoč velika ljudska veselica. Vse, mlado in staro, bogato in siromašno, je drlo na veselico. Zahotelo se je tudi stražarju kraljevega parka po veselici. Misli je pri sebi: «V mestu je veselica. Zakaj ne bi šel tja? Saj ostanejo v parku opice, katerim naročim, naj prilivajo drevesom.» Gre k poglavarju opic. «Dragi poglavare, tako mu reče, «vi in vaše opice imate veliko koristi od parka. Vi jeste brstje, cvet in sad. Ali bi ne bili tako dobri, da prevzamete škropljenje mladih drevesc, dokler se ne vrnem z veselice?» «Da, da, jako rad», odgovori poglavar v imenu vseh opic. Stražar jim prinese usnjate cevi in čebre za polivanje ter jim končno priporoči: «Le dobro napravite! Po njegovem odhodu vzamejo opice cevi in čebre ter začnejo polivati drevesca. Kar pa stopi poglavar med nje ter pravi: «Bratje in sestre opice! Treba je paziti, da ne porabite preveč vode. Prepričajte se najprej, kakšna so drevesca, in zato jih izpipajte iz zemlje. Če korenine gredo globoko, je treba na nje vlitati veliko vode, če pa so korenine plitve, zadostuje malo vode.» In opice so storile po tem nasvetu.

Dozdeva se mi, da so tem opicam podobni oni vzgojitelji mladine, ki prihajajo med mladino z neko vodo narodne in človečanske morale. Da bi pa njihovo polivanje imelo več uspeha, hočejo najprej mlade duše in mlada srca izruvati iz tih pozitivne vere, kamor so jih vsadili njih verni starši in dobri domači vzgojitelji.

Verska in moralna vzgoja naše mladine se mora vršiti po načelih naše vere, torej po tistih činiteljih, ki so njeni kompetentni tolmači. To naj imajo pred svojimi očmi vsi oni krogi med učiteljstvom, ki so nedavno na zboru svojega združenja v Beogradu proglasili načelo: Vsi duhovniki ven iz šol! Kakor poročajo veri neprijazni listi, je to proticerkveno hujskanje baje doseglo uspeh, da se bo v zakonskem načrtu o narodnih šolah člen 39 v toliko spremenil, da podučuje učitelj v ljudski šoli vse predmete, torej tudi veronauk. To je direktna vojna napoved slovenskemu in hrvatskemu katoliškemu narodu. Mi to borbo sprejememo z ono samozavestjo, s katero smo doslej vodili vse boje za naše verske svetinje. Mi že danes dajemo svobodomiselnecem med učiteljstvom in tudi v drugih krogih na znanje, da bodo trčili ob odpor, kojega se niti ne zavedajo. Kdor buta ob skalo, si pokvari glavo ter si jo razbije, ako ne odneha.

Čvrsto zaupanje v svojo bodočnost, je drugi pogoj za uspeh naroda. Svojo prelepo pesem «V pepelnični noči» je S. Gregorčič zaključil s temi besedami:

«Le vstani, borni narod moj,
do danes v prah teptán
pepelni dan ni dan več tvoj,
tvoj je — vstajenja dan!»

Ob gromenju topov, ki so s svojim gromkim glasom spremljali zaključek svetovne vojne, je Slovan vstal ter stresel s sebe okove, v katere so ga vkovali drugi narodi. S slovenskimi narodi je tudi vstal slovenski narod. Pa ne ves. Na stotisoče naših bratov je ostalo pod nadvlado tujinstva. Našim sosedom na severu in zapadu se je posrečilo, da so odtrgali velike dele slovenske zemlje ter jih pridružili lastni državni posesti. Osvojili so si zemljo in telesa, ki hodijo po njej. Osvojili pa niso duha naših ljudi. Slovenski duh bo ostal med našimi brati, ki so pod nemškim in italijanskim vladstvom, ta duh jih bo vedno tešil, bodril in krepčal ter bo tkal nevidne, pa trdne vezi med njimi in nami, ki živimo v narodni državi. Up na pridružitve naših ločenih bratov k našemu narodnemu telesu pojačuje naše upanje v bodočnost našega naroda. To upanje tudi opravičuje cilj, ki za njim stremi naš narod. Ta cilj je: Kot gospodar na svoji zemlji, katero je obranil v tisočletni težki borbi s premočnimi sosedi, upravljajoč v njej vse razmere in posle po lastnih načelih in izvoljenih zastopnikih ljudstva, bo naš narod na vseh poljih ustvarjal kulturne vrednote ter bo luč izobrazbe in prosvete nosil med svoje stanovne in sloje in njihove člane.

K temu pa je potrebno to, kar Baldwin povdarja kot tretji pogoj: ljubezen do dela. Delo je za človeka moralna dolžnost, naložena mu od Stvarnika. Zato je

krščanstvo od nekdaj lenobo smatralo kot zlorabo božjih darov, kot prezir zakona in kot začetek vseh pregreh. Na drugem stališču je bilo poganstvo, ki je telesno delo obsojalo kot nevredno za svobodnega človeka. Aristotel in Plutarh, Ciceron in Seneca so priče splošnega prezira, s katerim je klasično poganstvo gledalo na telesno delo. Krščanstvo, ki je osvobodilo človeka, je tudi delo osvobodilo ter mu priborilo priznanje in čast.

Delo je ona sila, ki ustvarja vrednote na vseh poljih. Brez dela ni ne materijalnih (tvarnih) ne duševnih vrednot. Brez njega ni sredstev za telesno življenje, brez njega ni duševnega gibanja in napredka. Že samo dejstvo, da narod ljubi delo, je dokaz, da je ta narod kulturn. Njegovo mnogostransko, organizirano in vztrajno delo mu zagotavlja častno mesto v krogu naprednih in izobraženih narodov. Narod, v katerem se je udomačila lenoba, je obsojen na nazadovanje in propad. To spričuje zgodovina.

Zato pa mora naša izobraževalna organizacija kakor poedincu, tako tudi celemu narodu klicati v opomin Gregorčičeve besede:

«Ne plaši se znoja, ne straši se boja,
saj moško dejanje krepčuje moža,
a pokoj mu zdrave moči pokonča.
Dejanje ti ljubi, a boj se pokoja!»

Da, dejanje, delo krepčuje moža, krepčuje ves narod. Zato pa je velika in velevažna naloga, ki je naša izobraževalna organizacija nikdar ne sme puščati v nemar: vzgajati narod in zlasti mladino k ljubezni do dela.

Politični položaj.

O sestanku našega in bolgarskega kralja se mnogo govori po Beogradu. Oba sta se odpeljala v Pariz in sicer se je bolgarski kralj odpeljal preko Bukarešta. V političnih krogih se trdi, da se je kralj Boris ob tej priliki sestal z rumunsko princeso Ileano, kar bi bil velik uspeh rumunske kraljice Marije, ki želi zakonsko zvezo med svojo hčerjo in bolgarskim kraljem. V Beogradu so v mnogih krogih mnenja, da se bo naš kralj v Parizu sestal z bolgarskim kraljem in to se sklepa zlasti iz tega, ker se je kralj Aleksander takoj po prihodu kraljice odpeljal.

Vlada in sekvistri. To vprašanje se je sprožilo v skupščini ter razpravljalo z ostrim kritiziranjem vlade ob interpelaciji glede dvignjenja sekvestra nad posestvom grofa Csekonicisa na madžarsko-hrvatski meji. — Prvi je govoril interpellant poslanec Sečurov, ki je opisal protizakonito postopanje pravosodnega ministra v tej zadevi in v splošnem podal sliko, kako se pri sekvestiranih posestvih postopa. Čim se osnuje kak inozemski konzorcij za nakup kakega sekvestiranega posestva, vlada takoj dvigne sekvester. Najznačilnejši slučaj je prodaja posestva grofa Csekonicisa. To posestvo obsega okoli 30.000 juter in bi morali biti razdeljeno med siromašno prebivalstvo. Pravosodni minister pa je podpisal kupno pogodbo, ki jo je napravil grof Csekonicis z nekim angleško-amerikanskim konzorcijem. Na ta način je to posestvo prišlo v tuje roke, ne da bi naši ljudje imeli kaj od tega. Tudi država je oškodovana za velike svote denarja. Dočim je namreč posestvo vredno nad 600 milijonov dinarjev, je od ministra odobrena kupna pogodba za vsoto 36 milijonov dinarjev. To je približno vsota, kolikor bi morali plačati na taksah državi, če bi se kupna pogodba glasila za polno svoto. Pravosodni minister se je izgovarjal, da prodaja še ni končnoveljavna, drugače je pa v glavnem moral potrditi navedene stvari in tako se je izkazalo, da je v pravosodnem ministrstvu duh Lazice Markoviča, ki se ne more oprati očitkov korupcije pri sekvestrih od strani lastnih tovarišev iz kluba in stranke.

Ostavka ministra za javna dela. Odločen nastop Jugoslovanskega kluba na ponedeljkovi seji narodne skupščine ni ostal brez posledic. Minister Uzunovič je namreč podal ostavko, češ, da mu je vlada izrekla nezaupnico. Minister Uzunovič je namreč na seji v imenu vlade izjavil, da vlada ne more sprejeti nujnosti zakonskega predloga poslanca Sušnika. Ker so se pa pri glasovanju godile znane nepravilnosti in ker je proti takemu postopanju nastopila celokupna opozicija, je vlada morala pristati na to, da se na seji, ki se je vršila v sredo, izvoli odbor za proučevanje zakonskega predloga poslanca Sušnika in s tem desavuirala ministra Uzunoviča. Njegova ostavka še ni sprejeta in ker gospoda na vladi v nobenem oziru ni tankovestna, se prav lahko zgodi, da se zopet vse potlači in minister Uzunovič ostane na svojem mestu.

Glede obnove stikov z Rusijo piše ponovno beograjska «Tribuna». Zadnjič je zopet konstatirala, da nas bodo vse druge države prehiteli in da bodemo končno edini,

ki ne priznavajo današnje Rusije. Končno list še konstatira, da so bili poprej v koalicijski vladi demokrati najbolj proti obnovitvi stikov z Rusijo z utemeljevanjem, da bi bilo to nevarno za našo državo vsled širjenja boljševizma, danes pa demokrati pravijo, da radikali nočejo zblizanje z Rusijo. Ker je »Tribuna« radikalski list, bi lahko najboljša vedela, kdo zavlačuje obnovitev stikov z Rusijo. — Bolj odkrito se bavijo s tem vprašanjem drugi beograjski listi, ki so malo dalje od vlade. Tako opozarjajo »Novosti«, da brez Rusije za nas ni bodočnosti posebno še radi tega, ker se nahaja Evropa v razvalinah. »Vreme« dokazuje, kako ruski caristi in tudi člani carističnega poslanstva na svojo roko organizirajo akcije v korist bolgarskih fašistov, ter poziva vlado, da že enkrat obrne hrbet caristom, ako noče izvršiti samomora. »Glasnik« poroča, da »carsko rusko poslanstvo« v Beogradu sprejema že tri in pol leta od naše države mesečno 30.500 frankov in 20.000 dinarjev, kar znaša skupno 200.000 dinarjev. »Glasnik« vprašuje, kako dolgo bo še Pašičeva vlada plačevala ljudi, ki pripravljajo nove zarote in zločine proti bratskemu ruskemu narodu.

Akcija proti muslimanom. Takozvana Jugoslovanska narodna muslimanska organizacija, kateri načeljuje Maglajič in Sahib Korkut, je začela z živahno akcijo, da oslabi Spahovo grupo, ki je združena v Jugoslovanski muslimanski organizaciji. Dobila je sigurno podporo in navodila od radikalne vlade, da napravi nesoglasje v Spahovi grupi in jo oslabi. Njihovo glasilo »Irsad« postaja vedno bolj bojevito ter napada Spaho in voditelje opizicijskih muslimanov. Vsi krajevni odbori Maglajičeve skupine so že dobili denar in navodila, da bodo lahko pridobivali nove pristaše. Glavni iniciator te akcije, Sahib Korkut se mudi v Beogradu, kjer se pogaja z nekaterimi vplivnimi radikali.

Angleži o Jugoslaviji. V Angliji se zadnje čase mnogo razpravlja o Jugoslaviji in o njenih razmerah. — Profesor Raimond Beasley je predaval o mednarodni politiki. O Jugoslaviji je dejal, da je prav za prav Velika Srbija. Dalje je predavala v društvu za bližnji in srednji vzhod gospa Hasluck, ki je preživela na Balkanu zadnji dve leti. O srbski upravi v Macedoniji je dejala, da je način, kako se tu ponašajo Srbi, tudi za Balkan prehud. Dalmacija je polna orožnikov. Srbija se je odločila iti svojim potom in se meni za javno evropsko mnenje kot za lanski sneg. — Da se Anglija toliko briga za naše razmere, se ne smemo čuditi. Sami organi angleške vlade so pri nas že marsikaj videli in kar je glavno, Anglija je naš upnik in upniki se vedno brigajo za položaj svojih dolžnikov.

Po svetu.

Italijansko-albanska pogajanja. V Rimu se mudi posebna albanska komisija, ki se pogaja z italijansko vlado o definitivni trgovski pogodbi. Predsednik te komisije je dal novinarjem na vprašanje, kakšno obliko bo imela albanska država, izjavo, da se bo albanski parlament izjavil za federativno republiko, samo še ni določeno, kje naj bo prestolnica države. Eni bi jo radi imeli v Tirani, drugi pa v Skadru.

Bolgarski novinarji in vlada. Bolgarski novinarji imajo denes zelo velik vpliv na kulturno delovanje, pa tudi na političnem polju oni gospodujejo. Dva ministra, Todorov in Kazazov, sta novinarja, za narodne poslanike pa je bilo pri zadnjih volitvah izvoljenih 7 aktivnih žurnalistov, ki zavzemajo odlična mesta v strankah ter jim deloma načeljujejo.

Zboljanje stanja v Nemčiji. Predlog dr. Marxove vlade o pooblastilnem zakonu bo sprejet, ker so se vse stranke razen nemških nacionalistov izjavile, da je tak zakon neobhodno potreben. Gospodarski položaj v državi se je zadnje dni nekoliko poboljšal. Vsled padca dolarja je padla cena živilom za 10 odstot. in vrednost papirnate marke neprestano raste. Povsod prihajajo v promet rentne marke in zlato posojilo, katerega dosedaj ni bilo mogoče dobiti; zato pa ljudje kupijo papirnate marke, meneč, da se jim bo vrednost še dvignila.

Nov predsednik Švice. Za predsednika Švicarske republike je bil te dni izvoljen dosednji predsednik kantona Vaud, Simon.

Iz Poljske. Poljski parlament je razpravljal o izročitvi narodnih poslancev, katere zahteva sodišče radi sodelovanja pri demonstracijah v Krakovu. Na ravni prišlo do burnih scen, da je morala opozicija zapustiti dvorano. Vladne stranke so sprejele predlog o izročitvi poslancev Bobrowskega in Stanczyka z 189 glasovi. — Proces proti dvema častnikoma poljske armade, ki sta obdolžena, da sta napravila in zasnovala več bombnih atentatov, je bil končan te dni. Častnika Wieczorskiwicz in Bogynski sta bila obsojena na smrt.

Velika nesreča v rudniku. V Sheffieldu na Angleškem je v tamošnjem rudniku počila os na elevatorju in 40 delavcev je padlo v par sto metrov globok, navpičen rov. Ostali so na mestu mrtvi.

Beleške.

Vse bi bili lahko, a so popustili . . . Višek srbijske megalomanije je takale pisava beograjskega časopisja: Sicer jih nismo mogli anektirati; a vendar bi bili lahko gospodarji v Pešti, v Sofiji in v Tirani. Mi bi bili lahko preprečili restavracijo Madžarske, a smo v tem oziru popustili. Lahko bi bili zabranili restavracijo Bolgarske, a smo popustili. Mi bi bili čisto lahko zavrl triumf naših neprijateljev v Avstriji, a smo tudi popustili tamkaj. Sedaj se pa oborožujejo: Madžarska, Bolgarija in Albanija, sedaj se pripravljajo na revanš. Mi se ob-

orožujemo, da bi se branili, ah, zakaj se nismo zaščitili napram zgoraj omenjenim državam, kojih usoda je bila izključno in popolnoma v naših — srbskih rokah.

Cudni so nazori srbskega učenjaka. Poznan prijatelj hrvatskega naroda srbski vseučilišni profesor Stanoje Stanojevič je predaval nekega dne beograjskim damam v II. gimnaziji. Predaval je o srbskih kraljicah od Jakvinte do Jelene Anžuske. Svoj govor je začel gospod profesor takole: »Naša prošlost je nepopisan papir. Narodi, ki ustvarjajo zgodovino, ne pišejo, tako tudi nima naša doba Nemaničev, ko se je ustvarjala srbska država, podatkov. Zgodovinsko zabeleženih podatkov tudi ni o srbskih kraljicah itd.« Narodi, ki toraj ustvarjajo zgodovino, torej ne pišejo, pravi Stanojevič. Po njegovem mnenju torej niso ustvarili zgodovine ne Grki, ker so jo pisali, ne Francozi, ki so jo beležili, in ne Angleži itd. Sedaj razumemo odkod srbizacija zgodovine Bosne, Hrvatske in Dalmacije. Zato, ker Srbi tedaj niso znali in sploh niso pisali . . .

Krasne ljudi ima sicer ta radikalija. »Hrvat« je prinesel po beograjskem »Balkanu« to le vest: V Celju, v mariborski oblasti, je okrožni načelnik (okrajni glavar) g. Pinkava, ki je v svojem okrogu največji pijanec. Nekaj sličnega je bilo tudi z dr. Lukanom v Ljubljani. E, pa radikalija daje ono, što ima, veli naša narodna prislovica.

NAROČNINA »STRAŽE« ZA L. 1924.

»Straža« stane celo leto	80 Din.
pol leta	40 Din.
četrti leta	20 Din.
mesečno	7 Din.

Naročnina se naj pošlje na upravništvo »Straže« v Mariboru. Najboljše je, da se vsak posluži položnice.

Dnevne novice.

Samopomoč za oškodovane po povodnji. V Zagrebu je za oškodovane po povodnji doslej zbranih nad dva milijona kron. Oškodovanci še vedno dobivajo brezplačno hrano. Učitelji na poziv župana popisujejo oškodovane družine. Zelo je padlo v oči, da so demokrati učitelji to popisovanje odklonili. Zagrebško nevladno časopisje napada pokrajinskega namestnika Cimiča, zakaj ni prosil kralja, ko se je vozil skozi Zagreb, da obišče od povodnji oškodovane kraje, kakor je to storil italijanski kralj. V prvem času nesreče je vojaštvo na prošnjo županstva takoj prihitelo na pomoč, namestnik dr. Cimič se je pa skril med svoje štiri birokratične stene in če se ga je kaj vprašalo, ni nič vedel in nič znal, dokler ne pride kaj iz Beograda. Končno je v imenu vlade ponudil podporo od 4000 D, torej veliko manje od daru internacionalnih bankirjev, ki nimajo nobene obveznosti napram oškodovanemu prebivalstvu in so dali samo iz usmiljenja. Celó od vlade zapuščeni in ogoljufani invalidi so prispevali iz svoje siromašnosti za pomoč, usmiljene sestre so v kritični noči sto in sto otrok spravile pod streho, vse je delalo in zrtvovalo, samo vlada ni nič storila in je še nekulturno in brezvestno nasprotovala predlogu Jugoslovanskega kluba za takojšnjo pomoč. Režim naj se zaveda, da ga narod dobro pozna in pomni.

Iz poglavja o koncentraciji naprednih sil. »Jutro« od 6. t. m. piše v uvodniku: »Koncentracija vseh naprednih elementov dobiva meso in kri že iz ozirov na samoobrambo pred skupnim neprijateljem, klerikalizmom. Nepotrebna nasprotja se unikajo trezni kooperaciji. Tisti, ki ne razumejo momenta, bodo pogaženi.« — Isto »Jutro« napada na drugi strani neojalnost SKS. G. kranjski samostojni general Ažman sklicuje za dne 8. t. m. v Radovljico protestni shod proti visoki obremenitvi obrtništva z davki. Na sestanku med obrtniki in zastopniki SKS je bilo že 11. novembra sklenjeno v Radovljici, da priredijo napredne gospodarske, obrtniške in kmetijske organizacije protestni shod proti visokim davkom. Nadalje piše »Jutro«: Vzlic jasnemu dogovoru, da se za določitev shodov zaupniki še enkrat sestanejo, vidimo danes lepake SKS, s kojimi le-ta vabi obrtnike in kmete na shod dne 8. t. m. v Radovljici. — Naj bo g. Ažman prepričan, da mu tudi ta maneuver ne prinese nobenega uspeha in da se zastoj zanaša na obrtništvo, da bi nasledlo na njegovo politiko ter na politiko veleagrarca Puclja. Kakor se mu je izjalovilo pri zadnjih volitvah ujeti obrtnike, isto bo doživel tudi s svojim zadnjim korakom. Obrtniki, pokažimo, da smo tudi mi toliko samostojni kot pa Ažmanovi kmeti.« — »Narod« — ta stara napredna sila objavlja med dnevnimi vestmi od 6. t. m. na prvem mestu, da toži dr. Žerjav — dedič dr. Kukovčeve koncentracije naprednih sil »Narod«, ker mu je ta očital, da je on, dr. Žerjav, uprizoritelj raznih izgrediv zoper državne funkcije in napada na »Narod«. Ravno kar prišlo dokazuje več nego dovolj, kako da izgleda v »Jutrovem« uvodniku pribita koncentracija vseh naprednih elementov, ki dobiva kri in meso iz ozirov samoobrambe proti klerikalizmu. Tako skupno kri in meso, ki se grizeta med seboj na smrt — privoščimo »Jutru« in Žerjavu, saj ju rabita — —, ker tisti, ki ne razumejo (da govorimo z besedami »Jutra«), bodo pogaženi — —.

Elzafluud zoper bolezen občnega kaosa v naši državi prinaša četrtkovo »Jutro« v uvodniku, ko piše ob koncu: »Izven vsega dvoma pa je, da je edinole program jugoslovanske demokracije za državo in narod spasonosen in da samo demokratska stranka lahko reši državo iz strašnega kaosa.« Nikdo ni v Jugoslaviji tako raznesel v upravo bacilov kaosa, kot ravno nesrečni narodno in državno edinstveni program JDS in sedaj bi naj bila injekcija tega, že žalibog izvedenega programa

edini lek zoper bolezen samo! »Jutro« že deli v svoji mladosti zmedenost svojega starega papana »Naroda«. Na možganih vsled starosti že zmešan oče rodi in zapuša tudi slaboumno deco. Ta pravce se uresničuje pri prvokolenski zlahti: »Narod« — »Jutro«!

Propadanje SLS in »Jutro«. Odkar so začele jutrovcem kopneti blagajne in fondi, ki so si jih za dobo vladnega koritarstva nagrabili iz državnih blagajn, vedno spuščajo v javnost vesti o propadanju SLS. V zgoraj omenjeni notici bo SLS propadla radi tega, ker ima na vodilnih mestih nesposobne ljudi, kot: Zebot, Pušenjak in Vesenjaj. Kaj da so že storili ravnokar omenjeni naši stebri za stranko in splošnost, zna vsak Slovenec. — »Jutro« naj pogleda svojo JDS, kam jo je privedel na primer njena glavna korifeja dr. Žerjav. Da, da, dr. Žerjav ima zmožnosti, a za svoj žep kakor je to dokazal kot na 6 mesec obsojeni falzifikator menic. In kot radi goljufije obsojenega ga je JDS posadila v ministrski fotelj, ker je že v praksi dokazal, da zna grabiti — tuj denar. In kako je dr. Žerjav kot minister skrbel za žepe raznih bank, ki še danes podpirajo demokratski tisk, pa se razkriva vsaki dan v kaki pristno Žerjavovi aferi. Ako bi sedel Žerjav še danes v vladi, pa bi zopet grabil, a ne za splošnost, ampak zase in svoje prijatelje . . . Zmožnosti, vsestranske nepoštenosti ima dr. Žerjav in radi tega pa izgleda njegova stranka kakor nobena druga . . . Mr. Kukovec ima pa za splošnost in JDS stranko toliko zasluge, da so ga morali lastni pristaši odtirati iz vodilnega mesta in ga nadomestiti z novimi slamnatimi silami ala dr. Lipold, Reisman itd. Ako bi »Jutro« enkrat pregledalo svoje JDS omizje in pogledalo v kopnenje demokratskih blagajn, pa bi beležilo dekadence JDS, ki še straši samo po »Jutru«, a v Sloveniji in v Beogradu se že davno ne zmeni nikdo za slov. demokracijo, ki je iztisnila iz cele Slovenije komaj pol mandata.

V vseh jezikih, samo v slovenskem ne. Državni upravi se je posrečilo posebno spretno in dobro pokazati svetovito hvalisano enakopravnost nas Slovencev s Srbi na obmejni postaji Rakek. Tu ima novo poslopje za carino in kolodvorsko policijo veliko tablo z napisom: Pripravite zveneči in papirnati denar! — v desetih jezikih, tudi v turškem in grškem z grškimi črkami, samo v slovenskem ne, ker zastopa državo SHS edinole srbo-hrvaščina v cirilici in latinici. — Tujci, ki potujejo skozi Rakek, si naberejo že na tej tabli precej informacij o notranjih razmerah naše države in Italijani gotovo črpajo nov pogum in polet za nasilno politiko proti našim rojakom, ko vidijo, kako beograjska vlada upošteva Slovence na domačih tleh in v lastni državi. Vsaka druga uprava bi že radi potrebe in lažjega poslovanja pustila domače napise, naša je pa menda tako zagrizena, da se za to ne zmeni ter ob vseh priložnostih predstavlja pravo lice enakopravnosti.

»Svobodna štampa«. Iz Zagreba se poroča, da hoče vlada udariti po vseh opozicijskih listih s tem, da se jim prepove kolportaza po ulicah ter izvrši nad njimi tehnična sabotaža z odtegotvovanjem vseh informacij in raznovrstnimi šikanami. S to enostavno potezo misli vlada na en mah odpraviti javno kritiko, a pri tem še naprej markirati svobodo tiska. »Hrvat« in »Večeru« je že zabranjena kolportaza in sedaj naj bi se tako daleč razširilo, da bi ostala samo še »Zagreber Tagblatt« in »Novosti«. Vlada se seveda silno moti, če misli, da se bo s takimi sredstvi obvarovala kritike ter prikrila svoja dela.

Sekvestiranje v Prekmurju. V skupščini je poslanec Klekl orisal vladno politiko glede sekvestiranih posestev v Prekmurju in Medjimurju. To so predvsem posestva grofov ozir. baronov Festitica, Esterhazyja in Zichyja. Povdarjal je, da so bili dvignjeni sekvestri nad temi posestvi proti plačilu 3 milijonov kron in zemlja, ki so jo prej imeli revni domačini, se je dala nazaj madžarskim grofom in baronom. Govornik omenja nakup zemlje po posojilnici v Čakovcu, za katero stoji madžarsko-židovski kapital. Biča postopanje proti domačim dobrovoljcem, ki se jim je podeljena zemlja zopet odvzela. Prošnje domačinov za podelitev zemlje se ne upoštevajo, pač pa se je dala zemlja dvema Bošnjakoma, ki sta z velikim dobičkom dala zemljo v podnajem domačinom. Zahteva, da se odkupnina za sekvestirana posestva v Prekmurju porabi za domače kulturne namene, za gimnazijo, dijaški konvikt itd.

Zadružni tečaj v Celju. Ponovno pozivamo vse naše posojilnice kakor tudi č. duhovščino in druge naše somišljenike, da se v čim večjem številu prijavijo za zadružni tečaj v Celju, ki se bo pričel dne 2. januarja 1924 ob 9. uri dopoldne v hotelu Beli vol in bo trajal štiri dni. Prijave na Zadružno zvezo, oddelek Maribor.

Smrt šolskega voditelja. Iz Zrkove pri Mariboru poročajo: Pri nas je umrl te dni g. Jože Čeh, šolski voditelj. Bil je star 56 let in zapuša vdovo z 10 nepreskrbljenimi otroci. Pokojni je bil mirnega značaja in med ljudstvom priljubljen. Naj v miru počiva!

Pozor, župnijski uradi! Delegacija ministrstva finance v Ljubljani je glede kolekovanja matičnih izpisov na tozadevno vprašanje odgovorila: »Novi taksni zakon z dne 25. oktobra 1923 »Službene Novine« št. 255 je zadobil pravno moč dne 15. novembra 1923. Od tega dne nadalje je plačevati po členu 3 tarifna postavka 330 citiranega zakona za izpiske in potrdila iz matičnih knjig o rojstvu, porokah in smrti takso 10 D. Ako se v teh izjavah ne nahajajo podatki za več nego tri osebe, je vlačati omenjeno takso za vsako sebo. Ako pa gre za več nego tri osebe, je plačati za vsako nadaljnjo osebo polovico omenjene takse. Ako se izdajo matični izpiski ali potrdila samo za vpis v šolo, kar se mora na izpisu ali potrdilu izrecno navesti, plača se le polovica označenih rednih taks. Oklicni in samski listi pa so zdaj za-

vezani v smislu tar. postavk 3 in 4 taksnega zakona taksi 20 dinarjev. Delegat: podpis nečitljiv.

Zabрана inozemskih listov. Zaščita države je pridno na delu. Sedaj je odzvet poštni debit graški «Tagespost» in dunajski «Neue Freie Presse», nadalje je tudi prepovedano pošiljati dunajski koledar «Der Wiener Bote» v našo državo, ker baje vsi ogrožajo interese naše države.

Nadloge v št. Janžu na Drav. polju. Kakor drugod je tudi tukaj Drava vsled tajajočega se snega silna narastla ter naredila veliko škodo. Čez dan je v eni uri narastla za en meter. V Staršah je že udarila čez brega ter se je voda bližala najbližnjim hišam. K sreči je kmalu precej upadla, napravila pa je veliko škodo s tem, da je odnesla mnogo stelje, ker je preplavila gozdove. — Poleg drugih nadlog čutimo tudi avtomobilno nadlogo. Saj so dobre reči avtomobili, toda njihovi vozniki so brezobzirni. Skozi vasi in ob ovinkih vozijo z veliko naglico. Nekateri avtomobilisti so tako brezobzirni, da se niti najmanj ne bojijo ogniti. Če se voznik ogne popolnoma do roba jarka, avtomobil leti po sredi ceste ter ne krene niti najmanj v stran. Ali si domišljujete, da smejo vse? Če nekateri — ne vsi — ne poznajo toliko manire, jih bodo, pravijo ljudje, sami začeli učiti manire. Ne dolgo je avtomobil gospoda L—a zadel ob mlekarški voz Jurija Kanclerja, polomil voz in nekaj posode z mlekom, poškodoval konja in voznika, hčerka je k sreči skočila prej z voza. Brezobzirno divjanje z avtomobili povzroča mnoge nesreče ter vzbuja veliko razburjenost ter je znamenje brezsrčnosti in neolikanosti, kadar tudi takim, ki se lahko z avtomobili vozijo, ni v čast.

Velika nesreča v Špitaliču. V pondeljek, dne 3. t. m. ob 8. uri zvečer se je vsled deževja utrgal plaz nad hlevom posestnika Janeza Iskrač in je porušil hlev in del hiše. Pokopal je pod razvalinami dve kravi, sod starine, krompir, žito, vozove; iz hiše pa postelje in drugo pohištvo. Ravno so se spravljali spat, ko se začnejo podirati stene, toliko, da so se še živi oteli. Sreča samo, da so po dnevi odgnali konje in vole na drugo posestvo, ker je že primanjkovalo krme za vso živino. Škoda je ogromna.

Zanimivosti iz Kostivnice. Iz Kostivnice poročajo: Pri nas je gotovo zelo zdravo podnebje, ker dosežejo ljudje po navadi izvanredno visoko starost. Pri nas je na primer umrla te dni ženska, ki je bila stara 90 let in začetkom decembra pa moški, ki je dopolnih celih 94 let. Treba pa pripomniti, da sta oba umrla starca celo življenje živitarila v bedi in pomanjkanju. — Pri poriranju dreves v gozdu je te dni ubilo dva. Sicer pa je pri nas precej po starem, vode in mokrote več nego preveč, davki nas mučijo, a Pucljevih klobosarij ni šel nikdo od nas poslušat na Mestinje k Smehu. Kmalu na zopetno svidenje in z Bogom!

Prireditve za revno obmejno šolsko deco. Iz Slovenjgradca nam poročajo, da se je obnesla prireditve v praznovo narodnega praznika dne 1. decembra v prostori hotelu Goll v Slovenjgradcu v prid božičnice za revno obmejno deco prav dobro. Čisti dobiček znaša 26.000 kron. Slične prireditve in zbirke prispevkov se uspešno priredujejo v ta namen tudi po drugih večjih krajih slovenjgraškega političnega okraja ter bi bilo želeli, da bi se nabiralo prispevke in prirejalo koncerte, gledališke predstave in srečolove v ta narodni in človekoljubni namen tudi drugod, zlasti v večjih mestih, trgih in krajih v zaledju.

Statistika srednjih šol. V preteklem šolskem letu je imela Srbija s Črno goro in Vojvodino 85, Bosna in Hercegovina 16, Dalmacija 10, Slovenija 12, Hrvatska in Slavonija 39 srednjih šol. Vsega skupaj je v naši državi 162 gimnazij in realk. Obisk srednjih šol je v Srbiji najštevilnejši, da so zavodi že skoro prenapolnjeni. Vsakoletno raste število dijakov, ki na nekaterih zavodih že dosega število dijakov.

Spor radi džamije v Ohridi med Džemijetom in ministrom ver še ni rešen. Kakor smo že poročali, hoče minister to džamijo spremeniti v pravoslavno cerkev. Srbi namreč trdijo, da je že nekdanj poprej bila njihova cerkev ter da se tudi v tlaku sedanje džamije vidijo neki napisi, ki to dokazujejo. Turki temu oporekajo in sedaj je na delu posebna komisija, v kateri sta tudi vrhovni muftija in pa bogoslovni rektor, da dožene in presodi, kdo ima prav. Če bodo Turki res morali odstopiti svojo džamijo, se bodo že znali kje drugje odškodovati.

Izvozni kontingent tobaka. Letošnja žetev tobaka je zelo dobro uspela in tudi kvaliteta tobaka je izborna. — Uprava monopolov je dovolila, da se proda v inozemstvo 500.000 kg finega in 100.000 kg slabšega tobaka.

Izvoz živine iz Vojvodine dovoljen. Vlada je zopet dovolila izvoz živine iz Vojvodine, ker so nevarne kužne bolezni že prenehale. Prepoved izvoza je izšla pred štiri tedni ter je težko zadela kmete v Vojvodini.

Iz Maribora.

Občni zbor SKSZ v Mariboru se je vršil včeraj dne 6. decembra v Mariboru. Z ozirom na slabo vreme in na visoke vozne stroške je bila udeležba delegatov povoljna. Občni zbor je vodil č. g. dr. Hohnjec, ki je imel tudi obširnejši referat o nalogah naše prosvetne organizacije. Po poročilih in po absolutoriju, je občni zbor sprejel nova pravila, ki vsebujejo v bistvu isto, kar imajo dosedanja pravila, spreminjajo pa dosedanje ime SKSZ v Prosvetno zvezo. Predsednikom Prosvetne zveze je bil izvoljen soglasno dr. J. Hohnjec, v odbor pa: prof. J. Prijatelj; dr. Anton Medved, dr. Jeraj, Jos. Stabej, Fr. Kramberger, ravnatelj Mirt, in dr. — Članarina se je določila za vsako društvo po 25 D letno. Nadalje je bilo sprejetih več važnih predlogov za bodoče delo. — (Obširnejše poročilo prinesemo v prihodnji številki).

Država in prosvetne organizacije. Kako se naša vlada briga za ljudsko prosveto in kako jo podpira, kaže sledeči slučaj: Slov. kršč. soc. zveza je prosila pri drž. upravi južne železnice v Ljubljani za polovično vožnjo za delegate, ki bi se udeležili občnega zbora. Prošnja je bila vložena že pred 4 tedni, a do danes, dne 7. decembra še ni nobene rešitve. Pač je morala plačati SKSZ «propisno takso», to je 25 D, a da bi dobila za teh 25 D odgovor, zato je menda premalo srbska, kajti prošnja je romala v Beograd. — Namesto, da bi država vsako prosvetno delo podpirala — saj to je njej v največjo korist — pa jo še hote ali ne hote ovira, da, naravnost izjema prosvetne organizacije z raznimi taksami in pristojbinami. — Kadar je treba kakemu ministru potovati, se hitro najde vse potrebno, razna «svobodomiseln» (reči protikatoliška) društva dobivajo takoj vse kar hočejo, a da bi se podpiralo najboljša kulturna strem-ljenja, za to «ima vremena» ali pa tudi ne. — Takso plačaj društvo takoj, mi v Beogradu pa bomo tvojo prošnjo že rešili, kadar in če se nam bo zljubilo. — Sicer pa to nikogar preveč ne plaši. Slovenci smo politično majhni, zato bomo pa kulturno tem večji, tudi proti volji Beograda.

Dijaški dan. Kakor vsako leto bo naše katoliško narodno dijaštvo tudi letos proslavilo svoj praznik dne 8. decembra kar najbolj slovesno. Zjutraj ob 6. uri bo skupna sv. maša, obhajilo in kratka pridiga v Alojzijeve cerkvi. Maševal in pridigoval bo č. g. kanonik Vrabec. Ob 11. uri predpoldne je v telovadnici č. šolskih sester (samostan) slovesno zborovanje celokupnega mariborskega kat. dijaštva. Popoldne ob 5. uri pa priredi Dijaški Orel telovadno akademijo v Kazini. Občinstvo bo pokazalo največjo naklonjenost našemu dijaštvu s tem, da tudi letos napolni dvorano.

Kuluk in kulučenje. Mestni magistrat razglasa: Po-zivamo na pod št. 260 v Uradnem listu št. 72 objavljeni «Pravilnik o uporabi ljudskega dela za popravo javnih suhonemnih cest v smislu čl. 25 zakona o proračunskih dvanajstinah za mesce julij, avgust in september 1923 (št. 235. Ur. l. št. 65) pozivljajo se vsi davčni obvezanci, ki plačujejo neposredni davek v Mariboru, bodisi fizične ali druge pravne osebe, ki delajo za dobiček, da javijo v svrhu sestave seznama tekem petih dni pismeno in koleka prosto podpisanemu mestnemu magistratu, name-ravajo se udeležiti poprave cest osebno ali po namestniku ali plačajo takso. Ker so osebe izpod 18 let in nad 50 let izvzete od tega dela, navedejo naj v pošteve prihajajoči zavezanci tudi svojo, oz. svojega namestnika starost, poklic in naslov. One, ki se tekom omenjenih pet dni ne odzovejo temu pozivu, smatralo se bode, da nameravajo osebno delati.

Ljudski oder. V nedeljo, dne 9. t. m. točno ob pol 5. uri popoldne ponovi Ljudski oder v Mariboru šalo-igro «Navaden človek» v Lekarški ulici 6. Dejanja so polna veselih prizorov. Posebno se upozarjajo na to pri-reditev dotični sloji, ki se vsakokratnih prireditvev Ljud-skega odra ne morejo udeleževati. Med dejanjem svira lasten gledališki orkester.

Izkušnja ga je še le izučila. V Mariboru in posebno v železničarskih krogih je dobro znani sokolaš in orjun-ski Demosten Pepi Hren (vulgo Brencelj). Ta prehudo vročerkvni nacijonalist in zagovornik narodnega edin-stva se je doslej gibal v krogih, med katerimi radi ne-vednosti in duševne omejenosti plapolal ogenj vnetosti za centralizem. No, prišlo je do podraževanja južne že-leznice in Pepi Hren se je trudil z vsemi štirimi, da pride kot železniški poduradnik nekam med južne brate. Res se mu je posrečilo, da so ga poslali na substitut v Zemun. Pepi se je odpeljal v Zemun in se predstavil tamkaj kot najbolj goreč Sokol in orjunaš, ki je bil celo v najbolj agilni mariborski akcijski četi. Pepček namreč v svoji omejenosti ni vedel, da so ravno v Zemunu sami Velesrbi in srnaovci, ki sovražijo in preganjajo vse, kar zaide med nje iz preka. Ti Velesrbi in srnaovci so se za-gnali v ubogo revo Brencelja in komaj — komaj je vzdržal med njimi tri tedne, nato se je upilil marod in dezertiral k mami v Maribor. Pepi Hren hodi sedaj kot apostol med železniškim uradništvom in pripoveduje ter pridiguje, ker govornik je, kako izgleda srbijansko brat-stvo bolj spodaj in na licu mesta. Pepček je torej že te-meljito ozdravljen preveč vročega nacijonalizma in pre-več tesnega narodnega edinstva in je javnega mnenja, da ima «Straža» prav, ker slika brate «osvoboditelje» ta-ko, kakor so v resnici. Mi se samo bojimo za nadaljno usodo Pepčeka spokornika, da ga ne bi kedo denunciral na višjem mestu radi njegovih žalibog resničnih doživ-ljavev med brati Srbi in potem bo frčal Brencelj malo dalje proti jugu nego je prečanski Zemun in vso navi-dezno marodiranje mu ne bo pomagalo nič! Pepi, pamet in jezik za zobe, med železniškim uradništvom je že ve-liko radikalov, ki so se že našli boleznj srbijanske ra-dikalije — ovaduštva.

Poziv. Vsi v Mariboru stalno bivajoči mladeniči, rojstnega letnika 1904 ne glede na rojstni kraj in pri-stojnost se pozivajo, da se radi vpisa v rekrutni seznam zglaste pri mestnem vojaškem uradu na Slomškovem trgu št. 5-I. v naslednjem redu: 1. dne 10. decembra t. l. mladeniči z začetnicami A—E priimka, 2. dne 11. de-cembra mladeniči z začetnicami F—K, 3. dne 12. decem-bra mladeniči z začetnicami L—P, 4. dne 13. decembra mladeniči z začetnicami R—T in 5. dne 14. decembra mladeniči z začetnicami U—Ž. Popisovanje se vrši v navedenih dneh od 8. 14. ure. Seboj mora prinesiti vsak-teri pozvanih mladeničev na rojstvo, domovinstvo, državljanstvo in istovetnost (indentiteto) nanašajoče se dokumente, kakor tudi družinsko polo. Ker so za redno pripravljanje v smislu člena 53 in 55 zakona o ustroj-stvu vojske soodgovorni tudi starši nabornih obvezan-cev, se pozivajo, da nadzorujejo, če so se vsi obvezanci v njihovi družini v resnici javili. V svrhu lažjega nad-zorovanja obvezancev se bo vsakteremu, ki se zglasti,

pri vojaškem uradu izstavilo potrdilo, katero mora ob-vezanec imeti pri sebi in isto na zahtevo pokazati na-čelniku družine, kakor tudi varnostnim organom. One mladeniče, kateri ne stanujejo pri svojih starših v Ma-riboru, so dolžni javiti njih starši. Mladeniči, ki bi se točno ob določenem roku, ali pa sploh temu pozivu ne odzvali, bodo čim najstrožje kaznovani.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Preve-del Paulus.

75

«Kaj se pravi, ni dobil druge?» je ugovarjal Žid hripavo. «Ali mu nisem dvanastkrat ponavljal, da je moj voz boljši in da je moj konj naglejši, ali mu nisem pravil, da se bo prijetneje vozil z menoj na mojem kras-nem vozu in z mojim iskrim konjičem, nego s tisto Ru-benovo podrtijo in z njegovo mrhovino! — Pa ni me poslušal. Ruben je lažnjivec, Ruben je hinavec! Pre-motil je tujca. Če se je tujcu mudilo, bi bil bolje naložil svoj denar, da je vzel moj voz in mojega lepega konja —!

«Ti imaš torej tudi voz in konja?»

«Seveda ga imam, ekselencia! Pa še kakega! In če ekselencia morebiti potrebujete —!»

«Ali veš, kam se je odpeljal moj prijatelj z Ru-benom?»

Zamišljen se je Žid popraskal za ušesom.

Margareti je tolklo srce, da ji je hotelo počiti. Ni videla Židovega obraza, klobuk ga je pokrival, pa čuti-la je, da ima Percyjevo usodo v svojih dolgih, koščeni-h rokah —.

Kratek molk je nastal. Chauvelin je gubal čelo in srepo gledal sključeno postavo pred seboj. Končno se je Žid zgenil, segel v svoj globoki žep in potegnil iz njega pest srebrnikov. Zamišljen jih je nekaj časa gledal, nato pa je mirno dejal:

«Tole mi je dal tujec, ko se je odpeljal z Rubenom, če bi molčal —.»

«Koliko je tega?»

«Dvajset frankov, ekselencia, in jaz sem bil pošten človek vse dni svojega življenja!»

Chauvelin je vzel iz žepa nekaj zlatov in požvenk-ljal z njimi Židu pred ušesom.

«Koliko zlatov je tule v moji pesti?» je vprašal mir-no.

Videlo se je, da ga je hotel izlepa pridobiti. Bal se je najbrž, da bi guillotina in druga enaka revolucionarna strašila utegnili Židu zmešati možgane. Poznal pa je la-komnost in grabežljivost ljudi njegove vrste.

Židove oči so se zableščale.

«Najmanj pet, ekselencia», je odgovoril.

Ali je dovolj, da razvozla tvoj molčeči in poštenu jezik?»

«Kaj hočete vedeti, ekselencia?»

«Vedeti hočem, ali bi me peljal tvoj krasni voz za tujcem, ki je odšel z Rubenom.»

«Moj voz vas popelje, kamorkoli želite, ekselencia!»

«Tudi k «Blanchardovi koči» —?»

«Ekselencia ste uganili —?» se je začudil Žid.

«Jo poznaš?»

«Poznam, ekselencia!»

«Kod se pride do nje?»

«Po St. Martinovi cesti, ekselencia, in nato po stezi k obrežju.»

«Znaš pot?»

«Zakaj bi je ne poznal? Vsak kamen poznam na njej, ekselencia, vsako biljko poznam ob cesti!»

Chauvelin je molče pometal zlate kos za kosom na tla. Hlastno se je Žid spustil na kolena ter jih hitel po-birat. Eden je odtrkljal pod omaro in dolgo ga ni mogel najti. Chauvelin je mirno čakal.

Ko je bil Žid končno spet na nogah, mu je rekel:

«Koliko časa potrebuješ, da pripraviš voz in konja?»

«Pripravljena sta, ekselencia!»

«Kje?»

«Slabih deset minut odtod. Ali ju hoče vaša eksce-lencia pogledati?»

«Ne. Kako daleč me moreš peljati z vozom?»

«Do koč, ekselencia, in dalje, nego more priti Ru-benovo kljuse! Prepričan sem, da bomo našli že dve milji odtod lažnjivega Rubena in njegovo mrho in njegov voz in dolgega Angleža v kupu blata in podrtij sredi ceste in —.»

«Kako daleč je odtod do najbližje vasi?»

«Na St. Martinovi cesti je Miquelon najbližja vas, slabi dve milji odtod.»

«Bi dobil Ruben v Miquelonu svežega konja in drug voz, če bi bilo treba?»

«Bi, — če bo vobče prišel do Miquelona.»

«Si upaš —?»

«Poskusite ekselencia!»

«Dobro! — Pa povem ti, če si me goljufal, te izročim dvema svojima najkrepkejšima vojakoma in nadevala ti jih bodeta na sedalo toliko in takih, da se me boš spominjal še v Abrahamovem naročju! Če pa najdemo dolgega Angleža, bodisi na potu ali pa pri «Blau-chardovi koči», dobiš še deset zlatov povrh k temle! Ali sprejmeš pogodbo?»

Spet se je popraskal Žid za ušesom. Pogledal je na zlate v svoji čani, pogledal strogega Chauvelina, pogledal Desgasa — in končno dejal:

«Sprejemem.»

«Pojdi in počakaj zunaj! Pa glej da izpolniš, kar si obljubil! Sicer gorje tebi in tvojemu sedalu!»

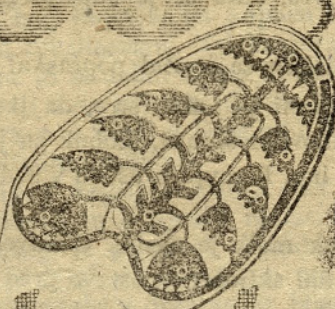
Ponižno in klečeplazno se je poklonil Žid in odšel iz sobe.

Chauvelin je bil očitno prav zadovoljen. Pomen-cal si je roke, kar je pri njem običajno pomenilo dobro voljo.

«Površnik in čevlji» je naročil Desgasu.

(Dalje prihodnjič).

300%

priloga

nudi

primeroma

usitjenem potplatu

Palmu kavčukov

potpelnik in potplat.

Iščem kompanjo s potrebnim kapitalom za preurejenje svoje Prve Bokeške Tvornice Likera, desertnih finih vin, med katerimi tudi Vermout Torino in moja posebnost liker »Budva« proti vsem črevesnim boleznim in liker »Fabris«, protimalaričen liker, ki se z uspehom uporablja v malaričnih krajih. Tovarna je ustanovljena leta 1898, odlikovana z zlato kolajno v Beču 1894, v Parizu 1895, v Londonu 1906 in je dobila v Beču leta 1906 priznansko diplomu. Ako želi drug, se lahko tudi na drugo večje mesto preselim. Interesenti naj se obrnejo na Vjekoslava Fabris, Budva v Dalmaciji. 721 3—1

Pozor, gospodinje!

Najugodnejši nakup vedno svežega delikatesnega in specerijskega blaga, kakor: najfinejšega čajnega peciva, desertnih vin, runa, likerja, pristnega medu, malagagrozja, dateljev, fige, pristno olivno olje, polenovke (bakaler) ter pitanih gosk, puranov in puric je pri tvrdki

Vračarić & Šorn, Maribor, Jurčičeva ulica 11.

Primerno in praktično darilo za Božič

dobite po ugodnih cenah v galanterijski trgovini

Drago Rosina, Vetrinjska ulica št. 26.

TVORNIKA OLOVNIH PROIZVODA

J. B. ULRICH D. D.

GENERALNA POSLOVNICA I SKLADIŠTE

ZAGREB Jelačićev trg 25, Tel. 13-46

ZAGREB

Proizvodi iz svinca: svinčene cevi, svinčene plošče (orig. Winiwarter), plombe svinec v blokih, policah itd.

Pločevine: črna in pocinkana pločevina (orig. Winiwarter) in angleška pločevina.

Staniol: v vsakovrstnih barvah in načrtih.

Cevi: plinske, črne in pocinkane cevi, parne cevi, železne flanžen-cevi. Deli za spojanje cevi (fitingi) iz litega kovnega železa.

Kopalnice: itd.

Meinl-ov

čaj

nove

žetve

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Steina ulica št. 6, r. 2, z. n. z.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti,

po 6%

in stalnejše vloge po dogovoru.

:: Velika prodaja ostankov ::

po znižanih cenah za obleke za gospode in dame, platno, barhent itd., praktično za božično darilo. 719 3—1

DOLČEK IN MARINI, MARIBOR, Gosposka ulica 27.

Posteljne odeje (koltri) v raznih barvah in kakovosti se dobijo po zelo nizki ceni pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 589

Proda se več zimskih moških in ženskih oblek. Koroška cesta 35. Kovačič. 727

Nepremičljivo blago za peletine in pristni tirolski ločni se po nizki ceni prodajajo pri Franjo Majer-ju, Maribor, Glavni trg 9. 590

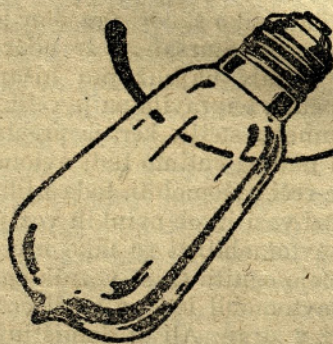
Lepe zobe

ima le, kdor rabi

„ITO“-kremo.

Inserirajte!

Vertex

ENKRAT

za vselej se Vam priporoča samo veletrgovina R. Stermecki, Celje, ako hočete res dobro in po ceni kupiti

ČEVLJE

ročno, domače delo, kakor tudi fine tvorniške, obleke za ženske, moške in otroke, perilo, klobuke, pletene jope, čepice in šale, kravate, rokavice, nogavice in sploh vso modno robo za dame in gospode. — Trgovci en gros-cene. 536

VRVARNA

IVAN N. ADAMIČ

Maribor, Vetrinjska 20

Izdeluje vrvi za stavbe, zvonove, studence, perilo, mlinske oprti, motvoz, štrange, uzde itd.

Zamenja izgotovljene vrvi za predivo!

Okasion! Božična prodaja.

Tvrška M. BIDOUC, Maribor, Aleksandrova c 28

prodaja za božično sezijo vsakovrstno novodošlo modno in manufakturno blago

po znižani ceni

volneno blago za obleke in bluže, velourje, flauše in angleško blago za kostume in plašče, Baržun, Sealskin peluche, Bibrete, Astrachan, svileno blago, Triko modne barve za dnevne in večerne obleke, Triko kostume, jopice, jumperje, zimsko perilo, nogavice, rokavice itd.

Okasion za 100 din.

3 metre 114 cm široko brnsko blago za kompletno obleko.

Primerno božično darilo!

Vsako nedeljo razstava novosti!

SINGER ŠIVALNI STROJI

Na celem svetu znani kot najboljši. Podružnice in zastopstva v vseh mestih. Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. k. Filijalka: Maribor, Solska ulica št. 2.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHKE, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!